

การเขียนโครงร่าง (Outlining)

เสียงทิพย์ สุปศิริ

เมื่อผู้เขียนไปศึกษาต่อ ณ ประเทศสหรัฐอเมริกาเมื่อเร็ว ๆ นี้พบว่า การสอนทักษะในการเรียน (Study Skills) กำลังได้รับความสนใจจากโรงเรียนและมหาวิทยาลัยอย่างกว้างขวาง ถึงกับมีการถกเถียงกันว่า ควรเริ่มสอนทักษะนี้เมื่อไรดี อาจารย์บางท่านเห็นว่า ควรเริ่มสอนทักษะในการเรียนเมื่อผู้เรียนอยู่ชั้นมัธยม โดยให้เหตุผลว่าทักษะเหล่านี้ต้องอาศัยการฝึกฝนมาก เมื่อเริ่มเรียนเสียแต่เนิ่น ๆ จะเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนมากขึ้น และเมื่อผู้เรียนเข้าเรียนในมหาวิทยาลัย ก็สามารถใช้ทักษะเหล่านี้ปรับปรุงการเรียนของตนเองให้ดีขึ้นได้ ปัญหาเรื่องผู้เรียนไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับการเรียนในมหาวิทยาลัยได้ก็จะน้อยลง อาจารย์บางท่านเห็นว่าควรเริ่มสอนทักษะในการเรียนเมื่อผู้เรียนเข้ามหาวิทยาลัย ทั้งนี้เพราะผู้เรียนมีวิชาที่ต้องเรียนรู้อีกแล้วในหลักสูตรการศึกษาชั้นมัธยม การเพิ่มวิชาเหล่านี้เข้าไปในหลักสูตรจะทำให้ผู้เรียนเรียนหนักขึ้นอย่างไรก็ตาม แม้ว่าความคิดเห็นเรื่องเวลาที่จะเริ่มสอนจะแตกต่างกัน แต่ทุกคนก็เห็นพ้องต้องกันว่า ทักษะในการเรียนนี้เป็นองค์ประกอบสำคัญอย่างหนึ่งในกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนและจำเป็นต้องสอน ทั้งนี้เพราะช่วยผู้เรียนในการแสวงหาความรู้ (เช่น ทักษะในการใช้พจนานุกรม การใช้ห้องสมุด เป็นต้น) และปรับปรุงวิธีการเรียนของตนเองให้ดีขึ้น (เช่น การรู้จักแบ่งเวลา การจดบันทึก เป็นต้น) สรุปได้ว่าทักษะในการเรียนนั้นมีอยู่หลายประเภท

Devine¹ กล่าวว่า จากการสังเกตนักเรียนเป็นเวลาหลายปี พบว่าการฟังหรือการอ่านเฉย ๆ ก่อให้เกิดการเรียนรู้ขึ้นน้อยมาก ถึงแม้ว่าสีหน้าของผู้เรียนอาจแสดงว่าตนรับรู้เรื่องราวที่อาจารย์สอน หรือแม้สายตาของผู้เรียนอาจแล่นปราด ๆ ไปบนหนังสือ แต่นั่นก็ไม่ได้หมายความว่ามีการเรียนรู้เกิดขึ้น Devine พบว่านักเรียนผู้ซึ่ง “จดบันทึก” ขณะฟังหรืออ่านจะได้รับความสำเร็จในการเรียนมากกว่า Devine กล่าวต่อไปว่า ทักษะในการอ่าน ฟัง และคิด จะดีขึ้นอย่าง

¹ Thomas G. Devine, *Teaching Study Skills: A Guide for Teachers* (Boston: Allyn and Bacon, 1981), p. 155-156.

เห็นได้ชัด หากผู้เรียนรู้วิธีการจดบันทึก (Note taking Skills) อย่างมีประสิทธิภาพ การจดบันทึกทำได้หลายวิธี เช่น การเขียนโครงร่าง (Outlining) การขีดเส้นใต้ (Underlining) การสรุปความ (Summarizing) เป็นต้น แต่วิธีที่นับว่ามีประโยชน์มากที่สุดก็คือ การเขียนโครงร่าง ดังนั้นในบทความนี้ผู้เขียนจะขอกล่าวถึงแต่เพียง “การเขียนโครงร่าง” เท่านั้น

ความหมายของ “การเขียนโครงร่าง”

โครงร่าง (Outline) ตามความหมายของ Yorkey¹ คือ การเรียบเรียงสาระหรือความคิดที่มีความเกี่ยวข้องกันอย่างมีเหตุผลและหลักเกณฑ์ รวบรวมและนำมาแสดงให้เห็นว่าแต่ละกลุ่มมีความสัมพันธ์กันโดยวิธีง่าย ๆ

Anne V. Martin และคณะ² กล่าวว่า การเขียนโครงร่าง คือ การเขียนโครงสร้าเพื่อจัดเรียบเรียงข้อมูล หรือเนื้อหาสาระซึ่งมีความเกี่ยวข้องกันออกเป็นหัวข้อหลักและหัวข้อย่อยอย่างมีขั้นตอน โดยที่ทุกหน่วยหลักและหน่วยย่อยภายในระดับเดียวกันจะมีระดับความสำคัญเท่าเทียมกัน โดยปกติแล้วการเขียนโครงร่างควรมีอย่างน้อย 2 หัวข้อหลัก (Main Sub-division) แต่สำหรับบทความที่ยาวและซับซ้อนอาจมีได้ถึง 6 หัวข้อหลัก

ส่วน Langan³ ให้ความหมายของการเขียนโครงร่างว่า เป็นการย่อยส่วนข้อมูลมากมายให้เหลือเพียงใจความสำคัญ (Main Ideas) และข้อความสนับสนุนที่สำคัญ (Supporting Details) เท่านั้น

ชนิดของโครงร่าง (Outline)

โครงร่างแบ่งออกได้เป็น 2 ชนิด คือ

1. โครงร่างแบบหัวข้อ (Topic Outline) โครงร่างแบบนี้ใช้คำ ๆ เดียวหรือวลีสั้น ๆ เพื่อเสนอใจความสำคัญและข้อความสนับสนุน บทนำและบทสรุปก็อาจเขียนในรูปของวลีได้เช่นกัน โครงร่างแบบหัวข้อมีลักษณะดังนี้

¹ Richard C. Yorkey, *Study Skills for Students of English as a Second Language* (New York : McGraw-Hill Book Company, 1970), p. 77.

² Anne V. Martin et. al., *Guide to Language and Study Skills for College Students of English as a Second Language* (New Jersey : Prentice-Hall, Inc., 1977), p. 215.

³ John Langan, *Reading and Study Skills* (New York : McGraw-Hill Book Company, 1978), p. 250.

- I. Concept of Law
 - A. Basic individual rights
 - B. Legal rights
 1. Trial by jury
 2. Habeas corpus
 3. Presumed innocent until proven guilty
 - C. Parliamentary government
 1. Civic responsibility
 2. Local self-government
- II. Ethic of hard work
- III. Less rigid class lines¹

2. โครงร่างแบบประโยค (Sentence Outline) โครงร่างชนิดนี้อธิบายใจความสำคัญทั้งหมดเป็นประโยคที่สมบูรณ์ การเขียนโครงร่างในลักษณะนี้จะได้โครงร่างที่ค่อนข้างยาว แต่จะละเอียดและชัดเจนกว่าโครงร่างและการจัดเรียงเรียงที่ชัดเจนกว่า โครงร่างแบบหัวข้อ ค้ำยันเหตุนี้ ประโยคที่เขียนจึงต้องกระชับและชัดเจนที่สุดเท่าที่จะทำได้ ตัวอย่างของโครงร่างแบบประโยคเป็นดังนี้

1. The concept of law was the most important British contribution to American life.
 - A. Evolving English common law affirmed basic individual rights.
 - B. The keystone of political liberty meant legal rights.
 1. One of these legal rights was trial by jury.
 2. Another right was that of habeas corpus.²

ระบบในการเขียนโครงร่าง

ระบบที่ใช้ในการเขียนโครงร่างมี 2 ระบบ คือ ระบบตัวเลขและตัวอักษร และระบบตัวเลข แต่ละระบบจะเริ่มจากใจความสำคัญที่สุด แล้วแตกย่อยออกเป็นใจความสำคัญรองลงมา และอาจมีตัวอย่างสนับสนุนใจความนั้น ๆ

¹ Pauline Hodges, *Improving Reading/Study Skills* (Dubuque, Iowa : Kendall/Hunt Publishing Company, 1979), p. 50.

² Ibid., p. 50.

ลักษณะของการใช้โครงร่าง

โครงร่างใช้ได้ 2 ลักษณะใหญ่ๆ คือ ในการวิเคราะห์ (Analysis) และในการสังเคราะห์ (Synthesis)

ทักษะในการวิเคราะห์นั้นใช้เพื่อให้เราทราบโครงสร้างของหนังสือที่อ่านหรือบทความวิทยาศาสตร์ต่างๆ การจดบันทึกภายหลังการอ่านบทเรียนหรือบทความจบแล้ว หรือขณะนั่งฟังการบรรยายในชั้นเรียนเป็นสิ่งจำเป็น โดยเฉพาะเมื่อต้องศึกษาในระดับสูงๆ ขึ้นไป การจดบันทึกที่มีประโยชน์ก็คือ การจดบันทึกข้อความโดยเขียนโครงร่างเฉพาะสาระสำคัญและตัวอย่างซึ่งผู้เขียนใช้แสดงจุดสำคัญนั้นๆ ผู้เรียนจะสามารถจดบันทึกโดยวิธีเขียนโครงร่างได้ จำเป็นต้องอาศัยปัจจัย 2 ประการ คือ

1. ผู้เรียนมีความสามารถในการเลือกใจความสำคัญ และแยกแยะข้อความสำคัญออกจากข้อความสนับสนุนหรือตัวอย่าง อีกทั้งยังสามารถแยกใจความที่มีความเกี่ยวข้องกันจากใจความที่ไม่เกี่ยวข้องกันได้ด้วย สามารถใช้ทักษะในการรวบรวมเรียบเรียงขั้นสูงในการจัดลำดับความคิด เหตุการณ์และเห็นว่าเรื่องที่อ่านเป็นเหตุและผลกัน

2. ผู้เขียนจัดลำดับความคิดเห็นที่จะเสนอผู้อ่านหรือผู้ฟังอย่างดี คำนำหรือบทคัดย่อที่ดีก็มีส่วนทำให้ผู้เรียนทราบโครงสร้างของหนังสือในแต่ละบทหรือของหัวข้อที่จะบรรยายในแต่ละวิชา เพราะคำนำหรือบทคัดย่อเหล่านี้จะบรรจุจุดสำคัญที่ผู้เขียนหรือผู้บรรยายต้องการครอบคลุมอย่างย่อๆ

ส่วนทักษะในการสังเคราะห์นั้นใช้สำหรับเวลาเริ่มเขียนเรียงความ บทความ หรือปาฐกถา การเขียนโครงร่างก่อนเริ่มเขียนบทความหรือปาฐกถาจะช่วยผู้เขียนแสดงความคิดของเขาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งยังช่วยผู้เขียนให้ครอบคลุมเนื้อหาที่ต้องการเขียนหรือพูดได้อย่างสมบูรณ์ เป็นการช่วยให้ผู้อ่านหรือผู้ฟังเข้าใจบทความหรือปาฐกถานั้นๆ ได้ดียิ่งขึ้น

ปัญหาของการเขียนโครงร่าง

เนื่องจากการเขียนโครงร่างขึ้นอยู่กับความรู้และความเข้าใจหลายรูปแบบ ผู้เรียนจึงจำเป็นต้องมีความสามารถหลายอย่างเพื่อเขียนโครงร่างที่ดี กล่าวคือ ผู้เรียนต้องสามารถจับใจความสำคัญ ขณะอ่านหรือฟังได้ สามารถแยกแยะข้อความสำคัญจากข้อความสนับสนุนและตัวอย่าง รู้ว่าเรื่อง

ที่ตนฟังหรืออ่านขณะนั้นเป็นเหตุเป็นผลต่อกัน หรือเป็นการเปรียบเทียบความเหมือนหรือความแตกต่างเหล่านี้ เป็นต้น ทราบไหมที่ผู้เรียนไม่มีความสามารถเช่นว่านี้ การเขียนโครงร่างเพื่อเป็นเครื่องมือในการจดบันทึกเตือนความทรงจำก็จะเป็นสิ่งที่ทำได้ยาก

ปัญหาอีกข้อหนึ่งที่เกิดขึ้นก็คือ ในชีวิตจริงเรื่องที่เรารับฟังหรืออ่านมักไม่ต่อเนื่องหรือไม่มีการเรียบเรียงอย่างใด เรามักพบว่าการพูดส่วนใหญ่ทั้งในและนอกห้องเรียนมักไม่ต่อเนื่องกัน และงานเขียนหลายชิ้นก็ไม่มีมีการเรียบเรียงหรือตัดต่อที่ดี ดังนั้นผู้เรียนจึงต้องเข้าใจว่า การเขียนโครงร่างจะเป็นวิธีที่มีคุณค่าซึ่งช่วยในการศึกษาเล่าเรียนก็เฉพาะเมื่อเรื่องที่ตนอ่านหรือฟังมีความต่อเนื่องและการเรียบเรียงที่ดีเท่านั้น

ข้อเสนอแนะวิธีการสอนการเขียนโครงร่าง

1. เปรียบเทียบโครงร่าง (Outline) กับโครงกระดูกหรือโครงรถ ชี้แจงให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญของการเขียนโครงร่าง โดยชี้ให้ผู้เรียนเห็นว่า สิ่งนี้มีความสำคัญมากแม้ว่ามันจะไม่ใช่นี้อาหรือเครื่องยนต์ แต่ถ้าขาดสิ่งนี้ มนุษย์ก็จะมีรูปร่าง และรถก็ไม่มีเป็นรถ

2. เขียนรูปแบบของโครงร่าง (Outline Form) บนกระดานดำ แล้วอธิบายความแตกต่างของโครงร่างแบบระบบตัวเลขและตัวอักษร และโครงร่างแบบระบบตัวเลข ผู้สอนควรเน้นให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญของการมีอย่างน้อย 2 หัวข้อย่อย ดังนั้นโครงร่างของผู้เรียนจะไม่มีลักษณะดังตัวอย่างข้างล่างนี้

I. Who were the wanderers ?

A. Ice Age Hunters

i. Ancestors from Old World

II. From Northeastern Asia into Alaska

เมื่อมี I ต้องมี II มี A ต้องมี B และมี 1 ต้องมี 2 อย่างนี้ เป็นต้น เปรียบเสมือนการผ่าเตงโม เมื่อเราผ่ามัน เราจะต้องได้เตงโมอย่างน้อย 2 ชิ้นเสมอ

3. ผู้สอนแจกโครงร่างของบทความหรือบทเรียนที่เรียบเรียงแล้วอย่างใดให้ผู้เรียนได้ศึกษาพร้อมกับให้ผู้เรียนอ่านบทเรียนควบคู่ไปกับการดูโครงร่าง หรือให้ผู้เรียนฟังบทบรรยายพร้อมกับดูโครงร่างอธิบายลักษณะหรือวิธีที่เนื้อหาของเรื่องทีอ่านหรือฟังเป็นไปตามโครงร่างให้ผู้เรียนฟังทงล่วงหน้าหรือหลังจากผู้เรียนอ่าน/ฟังบทเรียนแล้ว

4. อธิบายให้ผู้เรียนเห็นความแตกต่าง ระหว่าง โครงร่างแบบหัวข้อและโครงร่างแบบ
 ประโยค ซึ่งให้เห็นส่วนดีและส่วนเสียของโครงร่างทั้งสองแบบนี้

5. เมื่อแน่ใจว่าผู้เรียนเข้าใจการเขียนโครงร่างแล้ว ผู้สอนแจกแบบฝึกหัดให้ผู้เรียน
 ทำ แบบฝึกหัดนี้อาจประกอบด้วยบทความหรือเรื่องที่มีเนื้อหาสาระและการเรียบเรียงอย่างดีและ
 โครงร่างที่ไม่สมบูรณ์ โดยอาจให้ใจความสำคัญแล้วให้ผู้เรียนเติมใจความสนับสนุน หรือ ให้ใจ
 ความสนับสนุนแต่เว้นข้อความสำคัญให้ผู้เรียนเติมหลังจากการอ่านแล้ว (ดูตัวอย่างในภาคผนวก)
 แต่ถ้าต้องการฝึกทักษะในการฟังของผู้เรียนด้วย ในแบบฝึกหัดก็ให้แต่เพียงโครงร่างที่ไม่สมบูรณ์
 รูปใดรูปหนึ่งแบบเดียวกับแบบฝึกหัดหลังการอ่านแต่ไม่ให้ตัวบทความด้วย

6. แจกแบบฝึกหัดเพิ่มเติมให้กับผู้เรียนที่ยังมีปัญหา

7. แจกเรื่องหรือบทความให้ผู้เรียนเขียนโครงร่างเอง เทียบกับโครงร่างของผู้สอน
 ตอบคำถามของผู้เรียนในกรณีที่ผู้เรียนยังมีปัญหาอีก

บทสรุป

โดยปกติแล้ว สาเหตุสำคัญที่ทำให้ผู้เรียนประสบปัญหาในการเรียนก็คือ การขาดการ
 ฝึกฝนทักษะในการเรียน ในด้านการอ่าน ผู้เรียนมักประสบปัญหาว่าตนจะมีวิธีใดเพื่อช่วยให้ตน
 จดจำข้อความที่อ่านได้ และจะใช้วิธีใดเพื่อทบทวนเวลาที่ตนต้องอ่านหนังสือใหม่ทั้งหมดก่อนสอบ ใน
 ด้านการฟัง ผู้เรียนมักต้องถามตนเองเสมอว่า ตนจะอย่างไรจึงจะเก็บใจความสำคัญทั้งหมด
 ที่อาจารย์สอนได้ มีวิธีใดบ้างที่จะช่วยตนเองแยกแยะใจความสำคัญออกจากที่ไม่สำคัญได้ การฝึกฝน
 ทักษะในการจดบันทึกสามารถช่วยผู้เรียนปรับปรุงการเรียนของผู้เรียนได้ และวิธีที่เป็นประโยชน์
 ที่สุดก็คือ “การเขียนโครงร่าง” เพราะช่วยผู้เรียนจัดลำดับความคิดทำให้เข้าใจเรื่องที่อ่านดีขึ้น
 และช่วยความจำ ผู้เขียนหวังว่า บทความนี้จะช่วยให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญของการเขียนโครง
 ร่าง เพื่อนำไปปรับปรุงวิธีการเรียนของตนให้ดีขึ้น อีกทั้งหวังว่าจะช่วยผู้สอนมองเห็นปัญหาด้าน
 หนึ่งของผู้เรียน และช่วยผู้เรียนขจัดปัญหานั้น ส่วนข้อเสนอแนะในการสอนวิธีการเขียนโครงร่าง
 ก็อาจมีประโยชน์แก่ผู้สอนบ้างไม่มากก็น้อย

หนังสืออ้างอิง

- Devine, Thomas G. *Teaching Study Skills : A Guide for Teachers*. Boston : Allyn and Bacon, 1981.
- Hodges, V. Pauline. *A Resource Book for Teaching Reading in the Content Areas*. Dubuque : Kendall/Hunt Publishing Company, 1980.
- . *Improving Reading Study Skills*. Dubuque : Kendall/Hunt Publishing Company, 1979.
- Langan, John. *Reading and Study Skills*. New York : McGraw-Hill Book Company, 1978.
- Martin, Anne V. et al. *Guide to Language and Study Skills for College Students of English as a Second Language*. New Jersey : Prentice-Hall, Inc., 1977.
- Yorkey, Richard C. *Study Skills for Students of English as a Second Language*. New York : McGraw-Hill Book Company, 1970.

ภาคผนวก

ตัวอย่างแบบฝึกหัดการเขียนโครงร่าง ในโครงร่างที่ 1 เป็นโครงร่างที่ฝึกหัดผู้เรียนเขียนโครงร่างแบบหัวข้อ โดยเว้นข้อความสนับสนุนให้ผู้เรียนเติม ส่วนโครงร่างที่ 2 ฝึกให้ผู้เรียนหัดเขียนโครงร่างแบบประโยคโดยเว้นใจความสำคัญให้ผู้เรียนเติม

Read the following passage carefully

Television Programs and Their Effect on Children

Television programs regularly entertain, pacify, educate, frighten, and babysit the majority of American children from the time they are one or two years old. Most children are allowed to watch whatever program is on with little thought on the parents' part of the effect that particular show will have on a child. Most programs can be classed as beneficial, harmful, or mediocre, according to what effect the program might have on a child.

The beneficial television programs are mainly those that educate the young. There are often nature specials on animal life that are realistic, and that teach children an appreciation for all life. There are a few regular children's programs, such as "Sesame Street" or "Electric Company," that develop the child's interest in school-type learning by stressing numbers and the alphabet, and that encourage him or her to be creative. Children's Christmas specials can offer a warm, wholesome form of entertainment, and the beneficial commercials, such as those on anti-smoking, anti-litter, and health, should be included in this category.

On the opposite side are the shows which are generally harmful to children. Many commercials, especially those sponsoring the children's programs, are deliberately written to create a desire for an unnecessary product such as sugar-coated cereals and candy. All adult programs that include violence or overdone sex scenes can at best fill a child's mind with confusing or misleading ideas, and could possibly harden the child to violence, leave him terrified, or warp his viewpoint towards human life and sexual love. Many children's cartoons should be classified as bad because of their constant ridiculing of all adults.

Many remaining programs can be classed as mediocre : not harmful to the child, but not beneficial. These would include the unrealistic situation comedies, some Saturday morning children's shows, and the "super hero" type that often contains violence. These programs are useless to the child except as a poor form of entertainment. Parents should try to interest their children in books or creative activities rather than allow them to watch and absorb useless or harmful materials.

Thoughtful parents will definitely not allow their children to view the bad programs and should discourage them from watching the mediocre ones. A child's viewing time should be limited mainly to watching educational, beneficial programs.

(from Anne V. Martin et. al, *Guide to Language and Study Skills for College Students of English as a Second Language*, p. 217)

Complete the following outline.

Outline 1—Television Programs and Their Effect on Children

Introduction—prevalence of T.V. and parents' disregard for program selection

- I. Beneficial programs
 - A. Nature specials
 1. _____
 2. _____
 - B. "Sesame Street" and similar programs
 1. _____
 2. _____
 - C. Christmas programs
 - D. Some commercials
- II. Harmful programs
 - A. Many commercials
 - B. Adult programs containing violence or sex
 1. _____
 2. _____
 3. _____
 4. _____
 - C. Many cartoons
- III. Mediocre programs
 - A. Unrealistic situation comedies
 - B. Saturday morning children's shows
 - C. "Super hero" programs

Conclusion—parental control and guidance in children's selection of programs

Complete the following outline.

Outline 2—Television Programs and Their Effect on Children

Introduction—Children watch a lot of T.V., seldom with any parental influence in choice of program : Programs can be classed in three groups which have different effects on children.

1. Some programs are beneficial, that is, they educate the young.
 - 1.1. _____
 - 1.1.1. They are realistic.
 - 1.1.2. They teach children an appreciation for all life.

1.2. _____

1.2.1. They develop interest in learning by stressing numbers and the alphabet

1.2.2. They encourage children to be creative.

1.3. _____

1.4. _____

2. Some programs are harmful to children.

2.1. _____

2.2. _____

2.2.1. They can confuse and mislead children.

2.2.2. They can harden them to violence.

2.2.3. They can terrify them.

2.2.4. They can warp their viewpoint toward human life and sexual love.

2.3. _____

3. Most of the remaining programs are mediocre—neither harmful nor beneficial.

3.1. _____

3.2. _____

3.3. _____

Conclusion—Thoughtful parents should encourage their children to watch beneficial programs, discourage them from viewing mediocre ones, and not allow them to watch the harmful ones.